

SÚŤAŽ NÁMESTIE SLOBODY – TEXTOVÁ ČASŤ

IDENTIFIKAČNÉ ČÍSLO

NÁMESTIE SLOBODY - BRATISLAVA

Sprievodná správa

“História je ako jazero, v ktorom každý chytí ryby, ktoré môže a ktoré chce” H.I. Marrou

1. Úvod

“...kráčanie týmto miestom je ako prechádzať sa kinematografickým setom Sovietskeho zväzu počas studenej vojny. Aktuálne sa zdá byť ponorené obrovskými budovami 50-70tych rokov...” (komentár zahraničného cestovateľa z 08.09.2016).

Cieľom projektu je pretvoriť toto miesto, nie náhodne opísané ako zvyšok sovietskych krajín, na kinematografický set modernej kultúry strednej Európy, odvolávajúc sa na náznak cestovateľa, ale bez odstránenia histórie a hodnôt.

Bohatá zeleň, malebná fontána, Letný arcibiskupský palác, môžu správnou revitalizáciou a hodnotovým usporiadaním vytvoriť dobrú a originálnu odpoveď na problémy dnešného globalizovaného sveta: **klimatické zmeny a znečistenie, potreba identity a krásy, socializácie**. Tiež je možné potlačiť negatívny vizuálny impakt spôsobený prítomnosťou obrovských budov minulého storočia.

V skratke, vrátiac sa k metafore filozofa Marroua, si tento projekt stanovuje ambiciózny cieľ aby sa toto dnes zjavne opustené miesto stalo “*jazerom*” histórie Bratislavy.

2. Filozoficko - koncepčné východiská návrhu a stratégia aktivít v priestore námestia

Zeleň: analýza typológie súčasne existujúcej a potenciálnej flóry, uprednostňovanie rastlinných druhov prispôsobivých podmienkam a nevyžadujúcich pravidelný prísun vody a starostlivosti s elimináciou alergénnych, jedovatých a trnastých rastlín.

Voda: systém zberu, ukladania a jej využitia

Letný arcibiskupský palác: nový perspektívny pohľad

Budúci Pamätník 17. novembra: hľadanie konzistentného prostredia

Miesta a príležitosti socializácie: vymedzenie, umiestenia a strategické dimenzovanie

Existujúce štruktúry: zhodnocovanie a/alebo zmierňovanie.

Prevádzka súčasných aktivít: čo najmenšie obmedzenie prevádzky podnikov počas rekonštrukcie

3. Koncepcia širších vzťahov

V návrhu sa zohľadňuje potenciálne prepojenie blízkych urbánnych ekosystémov pomocou verejnej a súkromnej zelene. Drevinové zloženie nadväzuje na druhy vyskytujúce sa v blízkosti a dopĺňa ich.

Námestie má potenciál vytvoriť príjemné spojenie s blízkymi hlavnými cyklotrasami.

4. Koncepcia kompozičných a priestorových vzťahov a koncepcia funkčného využitia

Fontána

Orientačný bod a atraktor územia. V súčasnosti vzhľad fontány symbolicky vyobrazuje kolo v znaku mesta Bratislavy. Cieľom je pretvoriť súčasne čiste formálnu prítomnosť fontány na fontánu plniacu sociálnu funkciu, ktorá je prístupná každému, vrátane detí, čím sa stáva atrakciou na hranie sa s tryskajúcou osviežujúcou vodou. Tiež bude zviditeľnený systém prepojenia fontány so zásobníkom (umelý potok), ktorý nie náhodne pramení pod miestom určeným pre výstavbu Pamätníka 17. novembra a dochádza k symbolickému prepojeniu medzi fontánou a monumentom. Zneužívajúc metaforické prirovnanie: “*jazero*” (fontána) je dopĺňané “*riekou*” histórie, ktorá tryská, tečie a stráca sa ako krasový potôčik, aby sa potom znovu zjavil v správnej veľkolepej forme a prinášal blahobyt. Systémom fontány,

ktorú navrhujeme, by sme chceli znázorniť toto všetko, umelý potok sa ponára do zeme kúsok pred okrúhrou nádržou fontány (potreba pokračovania pre námestie), aby potom mohol zásobovať na základe princípu prepojených nádrží najvyššie položený sektor fontány. Návrh rešpektuje pôvodný architektonický výraz fontány, nemení veľkosť ani plochu ale mierne upravuje objekt do podoby, aby v ňom návštevníci okrem kola - symbolu mesta Bratislava videli aj lipový kvet – symbol slovanov.

Zeleň

Návrh zohľadňuje pôvodne a prirodzene sa vyskytujúce rastliny v území a citlivo pristupuje k otázke odstraňovania a následnému nahradzovaniu pôvodných stromov.

Záhony so suchomilnými rastlinami: osadené prirodzene sa vyskytujúcimi alebo introdukovanými nenáročnými a rezistentnými rastlinnými druhmi, ktoré dokážu prežiť dlhé obdobie sucha, ale zároveň dlhotrvajúce zamokrenie. Navrhujeme ich blízko otvorených priestranstiev s vyšším výskytom teplotného ostrova.

Záhony s aromatickými rastlinami: ako doplnok pod stromy v blízkosti vstupu na námestie, reštaurácie a baru. Tieto sú nenárodné na starostlivosť a návštevníkom spríjemnia prechod/pobyt ich arómou.

Skupiny stromov: navrhujeme ich vytvoriť rekonštrukciou existujúcej rozsiahlejšej drevinovej vegetácie, najmä borovice, ktorá dnes svojou hustotou vytvára neprehľadné body a priestory. Malé skupinky stromov budú rozmiestnené po celej ploche, najviac v S a SV časti námestia, prevažne v počte po 3 jedince umiestnené tak, aby vytvárali vhodné mikroklimatické podmienky, priestor pre dočasné umelecké expozície a zároveň prehľadný priestor pre pocit bezpečia.

Solitéry: budú tvoriť hlavne cenné dlhoveké listnaté stromy ako je lipa a dub, ktoré majú popri mikroklimatickej a ekologickej aj symbolickú funkciu. Bude im ponechaný dostatočný priestor pre silný rast.

Aleje: pozdĺž ciest, chodníkov, budov a v centrálnej zóne medzi hlavnou časťou námestia a pamätníkom. Do týchto nových línií budú zakomponované existujúce stromy. Ružovo kvitnúce stromoradie čerešní vytvára atraktívnu scéneriu v jarnom období a poskytuje ochranu pre chodcov a cyklistov pred ostrým letným slnkom. Aleje v centrálnej časti budú tvorené najmä listnáčmi ako sú lipa a javor. Negatívny vizuálny impakt budov budú prekrývať listnaté stromy, ktorých listy v lete poskytujú miestnostiam tieň a v zime po opadnutí lístia nebránia prenikaniu svetla. Stromoradia zložené z drevín s veľkými listami dokážu lepšie odrážať hluk z okolitého mestského prostredia.

Letný arcibiskupský palác: Je atraktívnym perspektívnym bodom celej novej priestorovej organizácie Námestia slobody nielen pre krásu budovy ale aj pre históriu Bratislavy, ktorú vyvoláva. V súčasnosti s funkciou Úradu vlády SR má tiež predpoklad, okrem plnenia funkcie pre reprezentatívne stretnutia, byť otvorenou súčasťou námestia.

Budúce umiestnenie Pamätníka 17. novembra: je zohľadnené vytvorením voľných trávnatých plôch a záhonov pre xeriscaping v jeho blízkom okolí.

Miesta a príležitosti k zhromažďovaniu:

Hlavným miestom stretnutí je oblasť okolo fontány, okolo ktorej je potrebné rozbiť súčasné radiálne usporiadanie, na úkor čoho vznikne možnosť vytvoriť novú os smerom k palácu, čím dôjde k znovuzískaniu celého priestoru Námestia slobody a v širšom historickom kontexte aj k odhaleniu jeho pôvodného založenia.

Budovy reštaurácie a baru: Ich tvar zapadá do kontextu s fontánou, avšak narúšajú celkový vizuálny efekt okolia fontány, preto budú pred nimi vytvorené záhony so stredne vysokou vegetáciou s niekoľkými existujúcimi stromami, ktoré znížia negatívny vizuálny impakt pri pohľade od fontány. Návštevníci tohto

zariadenia tiež ocenia súkromie a arómu okolitých bylín a krov. Eliminácia súčasného chodníka na osi SJ vytvára dostatočný priestor pre vytvorenie doplnkového vonkajšieho posedenia pre podnik.

5. Koncepcia mobiliáru

Sedenie je zakomponované do dizajnu námestia rovnako ako aj stolíky pre piknik a hranie hier (šachy). Formy a farby budia dojem bieleho mramoru, nakoľko budú vytvorené z recyklovaného kameňa a podobných materiálov. Z rovnakého materiálu bude zhotovené aj zariadenie na odkladanie bicyklov. Odpadkové koše na separovaný odpad budú v súlade s designom ostatného použitého mobiliáru a budú ich prezentovať spoločné motívy. Vyvýšené plochy trávnikov budú po obvodě spevnené pomocou Corten-u. Zariadenie osvetlenia bude začlenené do podlahy a múrov fontány s technológiou Strip LED.

6. Koncepcia mobility vrátane statickej dopravy

Námestie pretína hlavný chodník z pevného ale nepriepustného materiálu umožňujúceho prechod za každého počasia pre chodcov (aj s cestovnou batožinou na kolieskach) a cyklistov a zároveň umožňuje prejazd pre pohotovostné vozidlá. Hlavný chodník je navrhnutý s ohľadom na existujúcu sieť zastávok MHD a možné prepojenie dvoch neďalekých bezpečných cyklotrás. Námestie je doplnené o chodníky vybudované zo znovupoužitých andezitových kociek (v oblasti okolo umelého potoka), z dlaždíc z agátového dreva a recyklovaného kameňa. Tieto spolu s chodníkmi vedúcimi k umeleckým expozíciám umiestnených na trávnatých plochách a medzi stromami tvoria sieť priepustných drenážnych chodníkov. Všetky plochy sú sprístupnené každému návštevníkovi – bez bariér. Počet parkovacích miest zostáva takmer nezmenený a pribudne odstavňá plocha s možnosťou dobytia pre elektromobily a elektrobicykle.

7. Koncepcia prírodných prvkov vrátane opatrení na adaptáciu pri zmene klímy

Redukcia efektu tepelného ostrova pomocou využívania minerálnych a vegetačných materiálov pre chodníky a dlažby na základe ich pohlcujúcich a odrazových vlastností vyjadrených indexom SRI. Nepriepustné dlažby z (tradičného ľahko dostupného) prírodného kameňa typu "Gneiss" pre nadmerne zaťažovanú oblasť (pohotovostné vozidlá, zásobovanie) a hlavné chodníky, priepustnú recyklovateľnú a dlhotrvajúcu drenážnu dlažbu z agátového dreva pre všetky ostatné chodníky.

Správne hospodárenie s vodou je základnou podmienkou projektu. Dažďová voda bude zbieraná z celého riešeného územia a odvádzaná do podzemných zásobníkov - jeden v nižšej oblasti pod fontánou a druhý vo vyvýšenom území v oblasti pod pamätníkom. Zachytená voda zo zásobníka bude využívaná pre fontánu a bude kolovať v navrhnutom vodnom cykle. Dochádza k eliminácii potreby odvádzania dažďovej vody do kanalizácie. Voda je využívaná ako element pre znižovanie teploty, vytváranie možností pre vodné hry a celkovo pre zvyšovanie mestského komfortu.

Stromy a zelená štruktúra bude efektívne navrhnutá pre zatienenie otvorených plôch a zlepšenia tepelného pohodlia.

8. Koncepcia osvetlenia a iluminácie námestia

Sieť verejného osvetlenia bude garantovať bezpečný prechod námestím v akomkoľvek čase, zníženie spotreby elektrickej energie a minimálne svetelné znečistenie.

Systém osvetlenia námestia nebude mať rušivý vplyv na okolité budovy a okolité ekosystémy. Pre dosiahnutie uvedených cieľov sa v projekte uvažuje o používaní technológie LED osvetlenia umiestňovaného do podlahy, bočných múrov a tiež so strategickým rozmiestnením prízemných reflektorov osvetľujúcich dočasné a trvalé umelecké diela nachádzajúce sa na námestí.

9. Finančný a časový model (časová následnosť) realizácie revitalizácie námestia v nadväznosti na navrhované riešenie.

Fáza 1: Okrajová časť námestia zahrňujúc a vedľajšie chodníky.

Trvanie: 3 mesiace, cena: 300 000 Eur

Fáza 2: Centrálna časť – dlažba z prírodného kameňa.

Trvanie: 3 mesiace, cena: 300 000 Eur

Fáza 3: Objekt fontány a zariadenia fontány.

Trvanie: 3 mesiace, cena: 600 000 Eur

Celkom :

Trvanie 9 mesiacov, Cena: 1 200 000 Eur